משפטים Mishpatim

Exodus 21:1-24:18

These are the rules that you shall set before ואַלָה הַמשפטים אַשר תַשים לפניהם: 1 them: תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשבעת יצא לחפשי חנם: 2 When you acquire a Hebrew slave, that person shall serve six years—and shall go free in the seventh year, without payment. אם־בּגַפָּו יָבָא בִּגַפָּו יִצָא אִם־בַּעל אִשָה הוא ויָצאָה אָשׁתוּ עמו: If [a male slave] came single, he shall leave single; if he had a wife, his wife shall leave with him. בָנִים אָוֹ בַנָוֹת הָאִשָּה וִילְבֵיה תָהְיֵה לַאדֹנִיה וִהְוּא יֵצֵא בְנַפּוֹ: If his master gave him a wife, and she has borne אם־אדניו יתו־לו אשה וילדה־לו him children, the wife and her children shall belong to the master, and he shall leave alone. But if the slave declares, "I love my master, and ּהָעֶבֵד אָהַבִתִיּ אֵת־אַדנִי אַת־אָשֹתִי ואַת־בַּנַי לְא אַצֵא חָפַשִי: ואם־אמר יאמר my wife and children: I do not wish to go free," אַל־הַמזוּזָה וָרַצַּע אַדניו אַת־אַזַנוֹ בַמַרצַע וַעַבַדו לעלם: his master shall take him before God.*before והגישו אדניו אל-האלהים והגישו אל-הדלת או God Others "to the judges." He shall be brought to the door or the doorpost, and his master shall pierce his ear with an awl; and he shall then remain his master's slave for life. וכי־ימכר איש את־בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים: When a parent*parent More precisely, "[salient] participant [in the situation]," which would include the girl's mother; cf. 2 Kings 4.1. Trad. "man." See the Dictionary under 'ish. sells a daughter as a slave, she shall not go free as other slaves do. אלא(יְעָדָה וְהֶפֶּדְה לְעָם נָכְרֶי לֹא־יִמְשַׁל לְמַכְרָה בְּבִגְדוֹ־בָה: If she proves to be displeasing to her master, אם־רַעָּה בַעִינֵי אַדנִיה אַשר־]לו[who designated her for himself, he must let her be redeemed; he shall not have the right to sell her to outsiders, since he broke faith with her. ואם־לבנו יִיעדַנָה כמשפט הבנות יַעשה־לַה: And if the master designated her for a son, he shall deal with her as is the practice with free maidens. 10 אָם־אַחֶרֶת יָקָח־לָוֹ שֹאֵרָה כִּסוּתָה וִענַתָה לְא יִגַרָע: If he takes another [into the household as his wife], he must not withhold from this one her food, her clothing, or her conjugal rights.*conjugal rights Or "ointments." וֹאָם־שַלָּש־אֱלֵה לְא יַעֲשֵה לָה וֹיָצֵאָה חנָם אֵין כְּסֵף: If he fails her in these three ways, she shall go

> free, without payment. :מַכָּה אִישׁ וַמֵּת מִוֹת יוּמַת One who fatally strikes another party shall be

> > put to death.

- בוֹנְי אַנָּה לְיָדֵוֹ וְשַׂמְתְיִי לְּךְּ מֵּלְוֹם אֲשֶׁר יָנִּוֹס שְּׁמְה:

 If [a man]*[a man] Like all ancient Near Eastern law collections, the Torah's laws are illustrative rather than comprehensive. Its asylum schema does not appear to treat the case of a woman who kills someone, which would have been more complicated. did so but not by design—it came about by an act of God—I will assign you a
- :איש על־רֵעְהוּ לְהָרְגִּוֹ בְעַרְמֵה מֵעְם מִזְבְּחֹי תִּקְחֶנּוּ לָמְוּת קרי־יָזֶד When one party schemes against another and kills through treachery, you shall take that person from My very altar to be put to death.
 - :וֹמְכָה אָבְיו וְאִמְוֹ מְוֹת יּוּמְת. One who strikes one's father or mother shall be put to death.

place to which he can flee.

- :וְגֹנֶב אִישׁ וּמְכְרֶוֹ וְנִמְצָא בְיָדְוֹ מְוֹת יוּמְת. One who kidnaps another party—whether having sold or still holding the victim—shall be put to death.
 - :וְמְתְּלֵּלְ אָבְיו וְאָמְוֹ מְוֹת יוּמְת. One who insults*insults Or "reviles." one's father or mother shall be put to death.
- 18 When [two] parties quarrel and one strikes the וְהְכָּה־אִישׁ אֶת־רֵעַׂהוּ בְּאֶבְן אַוֹ בְאֶנְרֵף וְלָא יָמֻוּת וְנָפָּל לְמִשְׂכְב:
 וְכִי־יְרִיבַן אֲנָשִׂים
 י לְמִשְׁכְב:
 י When [two] parties quarrel and one strikes the other with stone or fist, and the victim does not die but has to take to bed.
 - יְּתְּםְ וְּרָפְּא יְרַפְּא: if that victim then gets up and walks outdoors upon a staff, the assailant shall go unpunished—except for paying for the idleness and the cure.
 - 20 When a slave-owning party strikes a slave, male יְנְקְם יְנָקְם יְנָקְם יְנָקְם יְנָקְם יְנָקְם יְנָקְם יְנָקְם יְנָקְם יִנְקְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּם יִנְּקְם יִנְּנְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּנְם יִּנְבְּם יִנְּקְם יִנְּנְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּקְם יִנְּנְם יִנְּנְם יִנְּנְם יִנְּנְם יִנְּבְּם יִנְּם יִנְּנְם יִנְּנְם יִנְּבְּם יִנְם יִּנְּם יִנְּנְם יִנְּבְם יִנְּבְּם יִּנְּם יִנְּנְם יִנְּנְם יִנְּנְם יִנְּבְּם יִּבְּם יִּבְּם יִּנְּם יִּנְּם יִּנְּם יִּנְּם יִּנְּם יִּנְּם יִּנְּם יִּבְּם יִּנְּם יִּנְּם יִּבְּם יִּנְּם יִּנְם יִּנְּם יִּנְּם יִּנְּם יִּנְּם יִּנְּם יִּנְם יִּנְם יִּנְּם יִנְּיְם יִנְּקְם יִּנְם יִּנְּם יִּנְּיְם יִּנְּם יִּנְּבְם יִּנְּם יִּבְּם יִּנְּם יִּבְּם יִּבְּם יִּבְּם יִּנְם יִּנְם יִּנְם יִנְיְם יִּנְם יִנְיִם יִּם יִּבְּם יִנְיִם יִּנְם יִנְם יִּנְם יִנְּם יִנְּקְם יִנְּם יִנְּבְם יִנְּקְם יִנְּבְם יִנְּיְם יִנְיְם יִנְּם יִנְּיְם יִנְּיְם יִנְיִם יְּם יִּנְם יִּנְם יִנְּיְם יִּנְּם יִּנְּם יִּיּנְם יִּם יִּבְּם יִּבְּם יִּנְם יִּנְם יִּם יִּבְּם יִּבְּם יִּבְּם יִּנְם יִּבְּם יִּםּם יּבְּם יִּבְּם יִּבְּם יּנְּם יִּבְּם יִּבְּם יִּםּם יוּם יוּבְּם יוּנְם יִּבְּם יִּבְּים יּיּבְּם יִּבְּים יּבְּים יִּבְּם יִּבְ
 - 21 But if the victim survives a day or two, this is not to be avenged, since the one is the other's property.
- 22 When [two or more] parties fight, and one of them pushes a pregnant woman and a miscarriage results, but no other damage ensues, the one responsible*the one responsible Heb. "he." shall be fined according as the woman's husband may exact, the payment to be based on reckoning.*on reckoning Others "as the judges determine."
 - : יְאָם־אָסֻוֹן יִהְיָה וְנָתַתָּה נָפֶּשׁ תְּחַת נְפֶּשׁ But if other damage ensues, the penalty shall be life for life,
 - :עָין תַּחַת שַׁן יָד תַּחַת לִּין שֵׁן הַחַת שַׁן יָד תַּחַת לִיך בעָל הָחַת רְגֶל eye for eye, tooth for tooth, hand for hand, foot for foot,
 - :בּוּרְה תְּחַת פְצַע תְּחַת פְצַע תְּחַת פְצַע תְּחַת בּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה תְּחַת חַבּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה מְּחַת חַבּוּרְה מְּחַת חַבּוּרְה מְּחַת חַבּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה מְּחַת חַבּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה מְחַת חַבּוּרְה מְּחַת חַבּוּרְה מִּיִּים מְּבְּע תְּחַת חַבְּוּרְה מְּחַת חַבּוּרְה מִּיִּים מְּבְּיִּים מְּחַבּוּר מְּיִּים מְּבְּיִּים מְּבִּיּת מְּחַת חַבּוּרְה מִּים מְבּוּרְה מִּים מְבּוּרְה מִּים מְבּוּרְה מִּים מְבּיּרְיה מִיחְ מִּיּת חַבְּיִּים מְּיִים מְּיִּים מְּיִים מְּיִּים מְּיִים מְיִים מְּיִים מְּיִים מְיּיִים מְיּיִים מְיִים מְּיִים מְיִים מְּיִים מְיִּיְיִים מְיִים מְּיִים מְיִים מְּיִּיְיְיִים מְּיִים מְּיִים מְּיִים מְּיִים מְיּיִים מְּיִים מְּיִּיְיּיְיְיּת מְיּיִים מְּיִים מְיּיִים מְּיִים מְּיִים מְיּיִים מְּיִים מְיּיִים מְיּיִים מְּיִים מְּיִים מְיּיִים מְּיִים מְּיִיבְּיְיְיְתְּיְיִים מְּיְיְיִים מְיּיְיְיִים מְיּיְיִים מְיִיבְיּיְיְיִים מְּיִים מְּיִים מ

- 26 When a slave-owning party strikes the eye of a עבהו אוראַת־עין אַמַתוּ ושׁוַתַה לַּחַפּשִי ישַלְּחַנוּ תַּחַת עִינוֹ: וכי־יַכָּה אִיש אַת־עין
 - slave, male or female, and destroys it, that person shall let the slave go free on account of the eye.
- 27 ואָם־שֵון עָבַדֵּו אוּ־שֵון אַמַתוּ יַפַּיל לַחָפַשֵי יִשַלְחֵנוּ תָחַת שִנְּוּ:
 - If the owner knocks out the tooth of a slave, male or female, that person shall let the slave go free on account of the tooth.
- 28 וָמַת סָלְוֹל יִסָלָל הַשּׁוֹר וִלָּא יֵאָכֵל אֵת־בַשַּׁרוֹ וּבַעַל הַשּוֹר נָקִי: וכי־יַנַּח שור אַת־אַיש או אַת־אַשה
 - When an ox gores a man or a woman to death, the ox shall be stoned and its flesh shall not be eaten, but the owner of the ox is not to be punished.
- ישמבנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם־בעליו יומת: ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבעליו ולא
- If, however, that ox has been in the habit of goring, and its owner, though warned, has failed to guard it, and it kills a man or a woman—the ox shall be stoned and its owner, too, shall be put to death.
- 30 אם־כפר יושת עליו ונתן פדין נפשו ככל אשר־יושת עליו:
 - If ransom is imposed, the owner must pay whatever is imposed to redeem the owner's own
 - 31 או־בֶן יְנָח אוֹ־בָת יְנָח כַּמְשַׂפָּט הַזֶה יֵעְשֵה לְוֹ:
 - So, too, if it gores a minor, male or female, [its owner] shall be dealt with according to the same
 - אם־עבד יגח השור או
 - אמה כַּכַּף ו שלשים שקלים יתן לָאדניו והשור יסקל: 32 But if the ox gores a slave, male or female, [its owner] shall pay thirty shekels of silver to the master, and the ox shall be stoned.
- בור או בִי־יִכְרָה אֵישׁ בִּר וִלְּא יִכְסַנּוּ וִנָפַּל־שַׂמָה שוֹר אוֹ חֵמִוֹר: 33 When any party opens a pit, or when any party וכי־יפתח איש
 - digs a pit and does not cover it, and an ox or an ass falls into it,

 - לו הַמַּת יָהיֵה־לְּו: אַלֶּם כַּסֵף יָשֵיב לְבַעַלְיו וָהָמַת יְהיֵה־לְּו: 34 the one responsible for the pit must make restitution—paying the price to the owner, but keeping the dead animal.
 - 35 ומַכרו אַת־הַשור הַחַי וחָצוּ אַת־כַספו וגָם אַת־הַמַת יַחֵצוּון: וכי־יגַף שור־אִיש אַת־שור רֵעָהוּ וַמַת
 - When any party's ox injures a neighbor's ox and it dies, they shall sell the live ox and divide its price; they shall also divide the dead animal.
 - בִּעְלַיו שַלֵּם יִשַלָּם שור תַחַת הַשור והַמַת יְהְיֵה־לְוּ: או נודע כי שור נגח הוא מתמול שלשם ולא ישמרנו
- If, however, it is known that the ox was in the habit of goring, and its owner has failed to guard it, that person must restore ox for ox, but shall keep the dead animal.
- מכַרֶוֹ חֵמִשָּה בָּקֹר יִשַּׁלֵם תְחַת הַשוֹר וִאַרבַע־צִאן תְחַת הַשָּה: כִי יגנב־איש שור או־שה וטבחו או
 - *This verse constitutes 22.1 in some editions. When any party steals an ox or a sheep, and slaughters it or sells it, that person shall pay five oxen for the ox, and four sheep for the sheep.—

אם־בַּמַחתֶרֵת ימַצֶא הַגַּנָב והַכָה וָמַת אֶין לו דָמִים:

If the thief is seized while tunneling*tunneling I.e., under a wall for housebreaking, and beaten to death, there is no bloodguilt in that case.

הַשֶּׁמֶשׁ עָלִיו הָמֵים לֶו שַׁלֶּם יְשַׁלֵּם אִם־אֵין לוֹ וִנִמְכַּר בִּגְנַבַתוּ: אָם־זָרַתָה

If the sun had already risen, there is bloodguilt in that case.—[The thief] must make restitution, and if lacking the means, shall be sold for the theft.

ביַרו הַגַּנַבָּה משור עד־חַמור עד־שה חיַים שנים ישלם: אם־המצא תמצא

But if what was stolen—whether ox or ass or sheep—is found alive and in hand, that person shall pay double.

וּבְעָר בִשֹׁדֶה אַחָר מֵיטָב שַּׁדֶהוּ וּמֵיטַב כַּרִמְוֹ יִשַּׁלְּם: כִי יַבער־אִישׁ שַבָה או־כַּרֶם וַשַּלָּח אַת־בעירה

When any party who owns livestock lets it loose to graze in another's land, and so allows a field or a vineyard to be grazed bare, restitution must be made for the impairment*impairment Lit. "excellence." of that field or vineyard.

או הַקמָה או הַשַּׁדָה שַׁלָּם ישַלַם הַמַבער אַת־הַבְּעַרָה: כי־תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש

When a fire is started and spreads to thorns, so that stacked, standing, or growing*growing Lit. "field." grain is consumed, the one who started the fire must make restitution.

לִשְׂמֹרְ וְגֻנָּב מִבֶּית הָאִישׁ אִם־יִמָצֶא הַגַּנָּב יְשַׁלֶּם שֹנִיִם: כי־יתו איש אל־רעהו כסף או־כלים

When any party gives money or goods to another for safekeeping, and they are stolen from that other party's house: if caught, the thief shall pay double;

בַעַל־הַבַּיִת אֵל־הָאֵלהַים אִם־לְא שַׁלָח יָדִוֹ בִּמַלָאכֵת רֵעְהוּ: אם־לא ימצא הגלב ונקרב if the thief is not caught, the owner of the house shall depose before God*before God See note at 21.6. and deny laying hands on the other's property.

דבר־שנֵיהָם אַשור יַרשִיען אֵלהים ישַלָּם שנַיִם לרֵעָהוּ: על־כָל־אַבַּדָּה אַשַר יאמַר כִי־הוּא זֵה עָד הָאֵלהֹים יָבִא על־כַל־דַבַר־פַשַע על־שור על־חֻמור על־שַה על־שַלְמַה

(In all charges of misappropriation—pertaining to an ox, an ass, a sheep, a garment, or any other loss, whereof one party alleges, "This is it"—the case of both parties shall come before God: the one whom God declares guilty shall pay double to the other.)

או־שֶה וכָל־בַּהַמָה לשמר ומת אוֹ נִשֹבַר אוֹ נִשֹבָה אֵין ראָה: כי־יתוֹ אִישׁ אַל־רֵעָהוּ חֵמור או־שור

When any party gives to another an ass, an ox, a sheep or any other animal to guard, and it dies or is injured or is carried off, with no witness about,

10 אָם־לָא שַלָּח יָדוֹ בַּמַלֶאכֵת רֵעָהוּ וַלָּקָח בַעָלָיו וַלָּא יִשַּלֵּם: שַבַעָת יִהֹוָה תִהְיֵה בַּין שַׂנֵיהֵם

an oath before הוהי shall decide between the two of them that the one has not laid hands on the property of the other; the owner must acquiesce, and no restitution shall be made.

ואס גנב יענב מעמו ישלם לבעליו: 11 But if [the animal] was stolen from the guardian, restitution shall be made to its owner.

12 אם־טרף יטרף יבאהו עד הטרפה לא ישלם:

If it was torn by beasts, the guardian shall bring it as evidence—not needing to replace what has been torn by beasts.

ישַלְם יְשַלְם יְשַלְם יְשַלְם: When any party borrows [an animal] from וכי־יִשׂאַל another and it dies or is injured, its owner not being with it, restitution must be made. אם־בעליו עמו לא ישלם אם שכיר הוא בא בשכרו: 14 If its owner was with it, no restitution need be made; but if it was hired, that payment is due. 15 בתולה אַשֶר לא־ארשה ושכב עמה מהר ימהרנה לו לאשה: If a man seduces a virgin for whom the וכי־יפתה איש bride-price has not been paid,*the bride-price has not been paid So that she is unmarried; cf. Deut. 20.7; 22.23ff. and lies with her, he must make her his wife by payment of a bride-price. בקתוּלְת: יְמַאָן אָבִיה לְתתְּה לֵוֹ כֶּסֶף יִשֹּלְל כְמִהַר הַבְּתוּלְת: 16 If her father refuses to give her to him, he must still weigh out silver in accordance with the אם־מאן bride-price for virgins. :מְבַשַּׂפָה לְא תְחַיֵה 17 You shall not tolerate*tolerate Lit. "let live." a sorceress. 18 Whoever lies with a beast shall be put to death. 19 זבח לאלהים יחרם בלתי ליהוה לבדו: Whoever sacrifices to a god other than הוהי alone shall be proscribed.*proscribed See Lev. 27.29. 20 You shall not wrong or oppress a stranger, for וְגֶר לֹא־תוֹנֶה וַלָּא תַלְּחָצַנוּ כִּי־גַרֵים הֵיִיתֵם בִּאֶרֵץ מִצְרַיִם: you were strangers in the land of Egypt. 21 You [communal leaders]*[communal leaders] ו כָּל־אַלְמָנָה ויָתוֹם לֹא תִעְנִוּן: ancient Israel (and the Near East), the responsibility for assisting and protecting widows and the fatherless was understood to rest upon local householders, elders, priests, and the king. See, e.g., Zech. 7.10; Ezek. 22.6–7; Isa. 1.23; Jer. 22.3. shall not ill-treat any widow or orphan. עַקרו: אַעָל אַלַי שַמְע אֶשֶׁמְע צַעָקּתְוֹ: מוּ עוֹב יַ אִם־צַעָל אַלַי שַמְע אֲשֶׁמָע צַעָקּתְוֹ: 22 If you do mistreat them, I will heed their outcry אָם־עַנֵה as soon as they cry out to Me, and My anger shall blaze forth and I will put you 23 וְהָרַגְתְּי אֶתְכֶם בֶּחֶרֶב וְהִיָּוּ נְעוֹיכֶם אַלְמָנוֹת וּבְנֵיכֶם יְתֹמִים: וִחַרָה אַפֿי to the sword, and your own wives shall become widows and your children orphans. 24 אַת־הַעָנִי עַמַּךְ לֹא־תִהֹיָה לִוֹ כִנשַׂה לָא־תִשִּׁימִוּן עָלִיו נַשַׂרְ: If you lend money to My people, to the poor אם־כסף ו תלוה את־עמי among you, do not act toward them as a creditor; exact no interest from them. בנוּ לִוּ: אם־חַבְל שַלְמַת רֵעַך עָד־בִּא הַשַּׁמֵשׁ תְּשִּיבֵנוּ לִוּ: 25 If you take your neighbor's garment in pledge, you must return it before the sun sets; ַבַּמֶּה יִשְׂלָב וְהָיָה כִּי־יִצְעָק אֵלַי וְשָׂמַעְתִּי כִי־חַנָּוּן אָנִי: it is the only available clothing—it is what covers כי הוא כסותה לבדה הוא שמלתו לערו the skin. In what else shall [your neighbor] sleep? Therefore, if that person cries out to Me, I will pay heed, for I am compassionate.

יבעמך לא תאָר: אַלהים לא תקלַל ונְשַׂיא בעמך לא תאָר: You shall not revile God, nor put a curse upon a

chieftain among your people.

- 28 You shall not put off the skimming of the first yield of your vats.*put off the skimming of the first yield of your vats Meaning of Heb. uncertain. You shall give Me the male first-born among your children.
- 29 You shall do the same with your cattle and your flocks: seven days the male first-born*the male first-born Lit. "it." shall remain with its mother; on the eighth day you shall give it to Me.
 - יני וּבְשַּׂרָה טְרֵפָה לָא תֹאבֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְּׁלְכְוּן אֹתְוּ: You shall be holy people to Me: you must not eat flesh torn by beasts in the field; you shall cast it to the dogs.

- יס לא תְשָׂא שַׂמַע שַׂוְא אַל־תְשֶׂת יְדְרֶּ עִם־רָשִּׁע לִּהְיֻת עָד חִמְס: You must not carry false rumors; you shall not join hands with the guilty to act as a malicious witness:
- יבּיִם לְהַטְּת וְלֹא־תַעֲנָה עָל־רִב לִנְטָּת אַחֲרֶי רַבִּים לְהַטְּת (You shall neither side with the mighty*mighty
 Others "multitude." to do wrong—you shall not give perverse testimony in a dispute so as to pervert it in favor of the mighty—
 - יוֹדֶּל לְאׁ תֶהְדֶּר בְּרִיבְוֹ: 3 nor shall you show deference to a poor person in a dispute.
 - יבֶּנוּ לְוֹ: When you encounter your enemy's ox or ass wandering, you must take it back.
 - ילית מְשָּׁאוֹ וְחְדַלְתְּ מֵעְוֹב לֵּוֹ עָזְב תְּעָזְב עְמְוֹב לֵּוֹ עָזְב תְּעָזְב עְמְוֹב לֵּוֹ עָזְב תְּעָזְב עְמְוֹב לֵוֹ עָזְב תְּעָזְב עְמְוֹב לֵּוֹ עָזְב תְּעָזְב עְמְוֹב לֵּוֹ עָזְב תְּעָזְב עִמְוֹב לֵּוֹ עָזְב תְּעָזְב עִמְוֹב לֹּוֹ עָזְב תְּעָזְב עִמְוֹב לֹוֹ עָזְב תְּעָזְב עִמְוֹב לֵּוֹ עָזְב תְּעָזְב לְּמִוֹב לְּיִם תְּעָזְב לְּמִוֹב לְּמִיב תְּעָזְב לְּמִוֹב לְּמִיב תְּעָזְב לְּמִיב תְּעָזְב לְּמִב תְּעָזְב לְּמִיב תְּעָזְב לְּמִיב תְּעָזְב לְּמִב תְּעָזְב תְּעָזְב לְּמִיב תְּעָזְב לְּמִב תְּעָזְב לְּמִב תְּעָזְב לְמִיּב לְּמִיב תְּעָזְב לְּמִב תְּעָזְב לְּתְּבְּלְם תְעָוֹב לְּעִיב תְּעָזְב לְּמִב תְּעָזְב לְּמִב תְּעָזְב לְּמִבְּיִב לְּעִיב תְעָזְב לְּמִב תְּעָזְב לְּעִיב תְּעָזְב לְּמְיִב לְּעִיב תְּעָזְב לְּעִיב תְּעָזְב לְּבִילְ עִיבְּב תְעָזְב לְּעִב תְּעָזְב לְּבִיל עִיב תְּעָזְב לְּיִב תְּעָיִב לְּב תְּעָזְב לְּב תְּעָזְב לְּב תְּעָזְב לְּב תְּעָזְב לְּב תְּעָזְב לְּבִיל עִיב תְּעָיוֹב לְיב תְּעָיִב לְּב תְּעָזְב לְּב תְעָּיִב לְּבְיּב לְּבְיּב תְּבְּיּב לְּבְיּב לְּבְיּב תְּעָיִב לְּב תְּעָזְב לְּבְיּב תְעָזְב לְבְיּב לְּבְיּבְיּב לְּבְיּב תְּעָּיְב לְּבְיּב תְּעָּיִב לְּבְיּבְיּב לְּבְּיּבְיּבְיּב לְּעִיב תְּעָיְב לְּבְיּבְיּב לְּבְיּב תְעָּיְב לְּבְיּב לְּבְיּב לְּבְיּבְיב לְּבְיּב לְּבְיּב לְּבְיּבְיב לְּבּיל עִבְּב תְּבְּיבְבּיל בְּבּילְיב תְּעָבוֹב לְּבְיב תְּבְיבּיל בְּבּיל עִיבְּב תְּבְיבּיל בְּבּיל עִיב תְּבְיב לְבְיב תְּבְיבוֹב לְּבְיב תְּבְיב לְבְּבּיל בְּבּיל עִיבְב תְּבְיב תְבְּבוּב לְּבְּב תְּבְּבּיב לְבוֹב תְּבְּבּב לְבְּבּים בְּבּב לְבוּב תְבְּבּב לְבוּב תְבְּבּב לְבְּבּב לְבְבּבּיל בתְּבְבּב לְבְבּב בְּבּבּב לְבוֹב תְבְּבּבּב לְבוּב תְּבְבּב תְבְּבּב לְבְבּב תְּב
 - ינך בְּרִיבְן: בְּרִיבְן: אַבְיֹנְךָ בְּרִיבְן: You shall not subvert the rights of your needy in their disputes.
 - :מְדְבַר־שֶּׁקְר תִּרְחָקְ וְנָקִי וְצַדִּילִ אְל־תַּהֲרֹג כִּי לֹא־אַצְּדְּיִק רָשְׂעָ אריק (לא־אַצְדְּיִק רְשְׁלָר תִּרְחָקְ וְנָקִי וְצַדִּילִ אְל־תַּהֲרֹג כָּי לֹא־אַצְדְּיִק רָשְׁעָ 7 Keep far from a false charge; do not bring death on those who are innocent and in the right, for I will not acquit the wrongdoer.
 - :יְשַּׁחֵד לָא תַּקְח כִּי הַשַּׁחַד יְעַנַּר פַּקְחִים וְיִסַלֶּף הַּבְרֶי צֵהִיקִים 8 Do not take bribes, for bribes blind the clear-sighted and upset the pleas of those who are in the right.
 - 9 You shall not oppress a stranger, for you know אָרָץ מִצְרְיִם הַיִּיתֶם בְּאָרֶץ מִצְרְיִם: יְנֶר לָא תִלְחְץ You shall not oppress a stranger, for you know the feelings of the stranger, having yourselves been strangers in the land of Egypt.
 - וְשְׁשׁ שִׁנִים תִזְרָע אֶת־אַרְצְךְ וְאָסַפְּתְּ אֶת־תְבוּאָתְה: Six years you shall sow your land and gather in its yield;

- but in the seventh you shall let it rest and lie קברְמְךֶ לְזֵיתְךֶּ וֹ הַשְּׁבְהֹ כְּרְתַּצְשָּׁה לְכַרְמְךֶ לְזֵיתְךֶ.

 וֹהַשְּׁבִיעֹת תִּשְׁמְטָנָּה וּנְטַשִּׂתְּה וְאָכְלוּ fallow. Let the needy among your people eat of it, and what they leave let the wild beasts eat.

 You shall do the same with your vineyards and your olive groves.
 - 12 Six days you shall do your work, but on the שַּׁשֶׁת יָמִיםׁ תַּעֲשֶׂיךְ וּבְיָוֹם הַשְּׁבִיעִי Six days you shall do your work, but on the seventh day you shall cease from labor, in order that your ox and your ass may rest, and that your home-born slave and the stranger may be

refreshed.

- Be on guard concerning all that I have told you. הְשַּׁמְרוּ וְשֵּׂם אֱלֹהִים אֲחֵרִיםׁ לְּא תַזְבִּירוּ לְא יִשִּׁמְע עַל־פִּיךְ:
 אוֹבְלָל אֲשֶׁר־אָמְרְתִּי אֲלֵיכֶם
 Make no mention of the names of other gods; they shall not be heard on your lips.
 - : שַּלְשׁ הְגָלִים תָּחְג לְי בַּשִּנְה: Three times a year you shall hold a festival for Me:
- יביקוּ פְנְי בִיקּוּ פְנִי בִיקּוּ פְנִי בִיקּוּ פְנְי בִיקּוּ פְנִי בִיקּוּ פְנְי בִיקּוּ בְּנִיתְּךְ אַנִּיתְּךְ אַנִּיתְּךְ בְּנִיתְרְ מִמְיבּרְ מִצּוֹת בְּאֲשֶׂר צִּנִּיתְרְ מִנִים האבל מצּוֹת בְּאֲשֶׂר צִּנִּיתְרְ מִנִים האבל מצּוֹת בְּאֲשֶׂר צִּנִיתְרְ מִנְים וְלֹא־יֵרְאָוּ פְּנְי בִיקּם וְלֹא־יֵרְאָוּ פְּנְי בִיקּוּ וְּמִבּים וְלֹא־יַרְאָוּ פְּנְי בִיקּוּ וְלֹא־יַרְאָוּ פְנִי בִיקּוּ וְלֹּא־יַרְאָוּ פְנִי בִיקּוּ וְלֹא־יִרְאָוּ פְּנְי בִייִּם וְלֹּאִיתְרְיְם וְלֹּאִבּיתְרְּיִּבְּיִיתְּרְ מִבְּיֹר בְּאֲשֶׂר צִּנִּיתְרְ מִנְים וְּלְּאִיתְּיִם וְּלְּבְּיִּבְּיתְרְ מִנְיִילְ בְּעִּבְּיתְרְ מִיִּילְ מִּבְּוֹת בְּאֲשֶׂר צִּנִיתְרְ מִינִיל בְּיִבְּיתְרְיִייִילְ וְלֹּיתְרְיּבְּיתְרְיִּיּבְּיתְּנְיִילְם וְלֹּאִירְתְּוּתְּנְּיִּבְּיתְּנְיִילְם וְלֹּאִיתְרְאוּתְּנִיתְּבְּיתְּנְיִילְּיִירְ בְּיִּבְּיתְּנְיּיִילְּיִיתְּיְּבְּיִּיתְּיְּבְּיִּילְם וְלֹּאִיתְרְאָוּ פְּנָי בִייִּבְּיוּ בְּנִייְרְיִיּוּ בְּנִייְיִיוּ בְּנְי בִייִּתְּוּ פְּנִי בִייְּבְּוּ בְּנִייְרְיּוּתְּיְּבְּיִירְ וְּלְּבְּיִיתְּיִיּוּ בְּנִי בִייְעְּוּ פְּנְי בִייְּבְּיוּ וְלְּיִיתְּיִיּוּ בְּיִיבְיוּ וְלְּיִּבְּיוּ בְּיִיבְּיוּ בְּיִיבְּיוּ וְיּלְּיִיתְּיִיּיְיִּיּוּ בְּיִיּיִיוּ וְּבְּיִיּבְיוּ וְיּבְּיִיּוּ בְּיִיּיִיוּ וְּבְּיִּיְיִיּיְיּיִיוּ בְּיִיּיִיוּ וְּיִּיּיִיּיוּ וְּיִיּיִיוּ וְּיִיּיִיוּיוּ וְיּיִיּיוּ וְיּיִיּיוּיוּ וְיִיּיִיּיוּ וְיּיִיּיוּיוּ וְיִיּיִיּיוּיוּ בְּיִיּיִיּיוּ וְּיִיּיְיּיִייּיוּיוּ וּיְיּיִיּיוּ וְּיִיּיִיּיוּ וְּיּרְיּיִיתְּיְּיִיּיוּ וּיִיתְּיִיּיוּתְּיִיּיִיתְּיִיּיוּתְיּיִיּיוּתְיּיִיתְּיִיּיִיּיתְּיִּיּיתְּיּיִיתְּיִיתְּיִיתְּיּיִיּיתְּיִיּיּיתְּיִיּיתְּיִיתְּיִיּיתְּיִיּיתְּיִּיּיתְּי
- and the Feast of the Harvest, of the first fruits of נְשִׁרֶה הַמְעָשִׁיךָ מִרְהַעַּדְהָּ מְרָבְּעָשִׁיךָ מִרְהַעַּדְהָּ מוּ and the Feast of the Harvest, of the first fruits of your work, of what you sow in the field; and the Feast of Ingathering at the end of the year, when you gather in the results of your work from the field.
 - :תְּלְשׁ פְּעָמִים בַּשַּׂנֶה יֵרָאֶהֹ כָּל־זְכַוּרְךְּ אֶל־פִּנֶי הָאָדְן ו יְהֹוָה: Three times a year all your males shall appear before the Sovereign, הוהי.
 - 18 You shall not offer the blood of My sacrifice with anything leavened; and the fat of My festal offering shall not be left lying until morning.
 - בּחֲלֶב אִמְוֹ: The choice first fruits of your soil you shall bring אַדְמַתְּךָׁ תָּבִּיא בְית יְהוֹנָה אֱלֹהְיָךָ לְא־תְבַשֶּׂל גְּדִי בַּחֲלֶב אִמְוֹ: The choice first fruits of your soil you shall bring to the house of your God הוהי You shall not boil a kid in its mother's milk.
- יבּרְתְּיִ לְשָּׁמְרְדֶ בַּדְּרֶךְ וְלַהֲבֶיאֲךָ אֶל־הַמִקוֹם אֲשֶׁר הֲבִּרְתְי. I am sending a messenger before you to guard you on the way and to bring you to the place that I have made ready.
- Pay heed to him and obey him. Do not defy him, for he will not pardon your offenses, since My Name is in him;
 - but if you obey him and do all that I say, I will be בְּי אָם־הְיִּלְיךָ וְצַרְתְּי אֶת־צֹּרְרֶיךְ: בי אִם־שִמִוּע תִשְמֵעֹ בְּקְלוֹ an enemy to your enemies and a foe to your foes.
- 23 When My messenger goes before you and brings אֶל־הְאֲמֹרְיָּ וְהְחָתִיּ וְהַכְּנַעֲלִי הַחוּיִּ וְהַיְבוּסִי וְהַכְחַדְתְיִוּ:
 ערי־יֵלֶךְ מַלְאַכֵּ לְפַנֶּיךְ וָהֶבְיִאֲךְ
 ערי־יֵלֶךְ מַלְאַכֵ לְפַנֶּיךְ וָהֶבְיִאֲךְ
 you to the Amorites, the Hittites, the Perizzites, the Canaanites, the Hivites, and the Jebusites, and I annihilate them,

- 24 you shall not bow down to their gods in worship תַּעְשֵׁה כִּמַעְשִיהָם כִּי הַרָּלֶם וַשְבַּר תַשְבַּר מַצְבֹּתִיהָם: לָא־תשתחוה לָאלהִיהם ולָא תעבדם ולָא
 - or follow their practices, but shall tear them down and smash their pillars to bits.
 - 25 וּבַרָךְ אֶת־לַחְמְךָ וְאֶת־מֵימֵיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקּרְבֶּךָ: וַעַבַדתַם אַת יהוָה אֵלהִיכֵם
 - You shall serve your God הוהי, who will bless your bread and your water. And I will remove sickness from your midst.
 - 26 לֹא תַהְיָה מִשַּׁכֵלָה וַעַקרָה בַאַרְצַךָ אֵת־מַסְפָּר יָמֵיךָ אַמַלֵּא:
 - No woman in your land shall miscarry or be barren. I will let you enjoy the full count of your days.
- 27 אֶת־כָּל־הָעָּׂם אֲשָׂר תָּבָא בָּהָם וְנָתַתַּי אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ אֵלֶיךָ עְׂרֶף: אַת־אֵימַתִּי אַשַלָּח לֹפָנִיךָ והַמֹתִיּ
 - I will send forth My terror before you, and I will throw into panic all the people among whom you come, and I will make all your enemies turn tail*tail Lit. "back." before you.
 - ּלְפָנֵיךָ וְגַרְשָׂה אֶת־הַחוּיִ אֶת־הַכְנַעֲנֶי וְאֶת־הַחִתִּי מִלְפָנֵיךָ: ושלחתי את־הצרעה
- I will send a plague*plague Others "hornet"; meaning of Heb. ir'ah uncertain. Cf. Deut. 7.20. ahead of you, and it shall drive out before you the Hivites, the Canaanites, and the Hittites.
- בִּשִׂנָה אֲחָת פַן־תִהְיֵה הָאָֹרֵץ שִׁמְכַלָּה וִרַבָּה עָלֵיךָ חַיָּת הַשַּׁדֵה: לָא אֵגָרשׁנוּ מפּנֵיך
- I will not drive them out before you in a single year, lest the land become desolate and the wild beasts multiply to your hurt.
- מעט מעט אַגָּרִשְנוּ מִפַנַיךָ עָד אַשור תִפְּרֵה ונָחַלִתְ אַת־הָאָרֵץ:
 - 30 I will drive them out before you little by little, until you have increased and possess the land.
- 31 עד־הַנָּהַר כִי ו אַתָּן בַיֵּדַכֶּם אַת ישבי הָאָבץ וְגַרַשׁתָּמוֹ מִפְּנֵיךָ: ושַתִּי אֵת־גִבֻלְךָ מִיַם־סוּף ועד־יָם פַּלְשִׁתִּים וּמִמִּדבַּר
 - I will set your borders from the Sea of Reeds to the Sea of Philistia, and from the wilderness to the Euphrates; for I will deliver the inhabitants of the land into your hands, and you will drive them out before you.

 - :לְאַרֹתְכַרְת לְהֶם וַלֵּאלְהֵיהֶם בַּרִית You shall make no covenant with them and their gods.
 - -33 אתך לִי כִי תַעֲבֹד אֲת־אֱלְהֵיהֵם כִי־יִהְיָה לִךְ לִמוֹקְשׁ: לא ישבו בארצך פויחטיאו
 - They shall not remain in your land, lest they cause you to sin against Me; for you will serve their gods—and it will prove a snare to you.

- ַנָדָב וַאֲבִיהוֹא וְשִבְעָים מִזִּקְנֵי יִשְׁרָאֵל וְהִשְׁתַחֲוִיתֶם מֵרָחִק: וֹאַל־משָה אַמַר עַלָה אַל־יִהֹוָה אַתְהֹּ וִאָהַרֹּן
- Then [God] said to Moses, "Come up to הוהי, with Aaron, Nadab and Abihu, and seventy elders of Israel, and bow low from afar.
- וִנְגַּשׁ משָה לִבַרוֹ אֵל־יִהוֹה וִהָם לְא יִגָשׁוּ וִהַעָּם לְא יַעֵלוּ עמְוּ:
- Moses alone shall come near הוהי; but the others shall not come near, nor shall the people come up with him."
- כָל־הָעָם קול אֶחָד וַיָּאמְרו כָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׁה: משה וַיִּסְפַר לָעָם אַת כָּל־דִבְרֶי יִהוָה ואַת כָל־הַמִּשׁפָּטִים וַיַּעַן וַיָבא
- Moses went and repeated to the people all the commands of הוהי and all the rules; and all the people answered with one voice, saying, "All the things that הוהי has commanded we will do!"

- אַרָּאְל: תַּחַת הָהֶר וּשְׁתָּיִם עְשִׂרָ שִׁבְּלָּה לִשְׂנְים עָשֶׂר שִׁבְטְי יִשְׂרָאְל: בּנִי יִשְׂרָאַל וַיִּעְלוּ עֹלֶת וְיִזְבְּח"וּ זְבְחִים שְּׁלָמִים לִיהוֹה פַּרִים: בּנֶי יִשְׂרָאֹל וַיִּעְלוּ עֹלֶת וְיִזְבְח"וּ זְבְחִים שְּׁלָמִים לִיהוֹה פָּרִים: בּנֶי יִשְׂרָאֹל וַיִּעְלוּ עֹלֶת וְיִזְבְח"וּ זְבְחִים שְּׁלָמִים לִיהוֹה פָּרִים: בּנֶי יִשְׁרָאֵל וַיִּעְלוּ עֹלֶת וְיִזְבְח"וּ זְבְחִים שְּׁלָמִים לִיהוֹה פָּרִים: בּנֶי יִשְׁרָאֵל וַיִּעְלוּ עֹלֶת וְיִזְבְח"וּ זְבְחִים שְּׁלָמִים לִיהוֹה פָּרִים: בּנֶי יִשְׁרָאֵל וַיִּעְלוּ עֹלֶת וְיִזְבְח"וּ זְבְחִים שְּׁלָמִים לִיהוֹה פָּרִים: בּנֶי יִשְׁרָאוֹ אַתְּרַנְעֵרֵי
- : יַּקְח מֹשֶׂהֹ חֲצִי הַּדָּם וַיְשֶׁם בָּאַנְגֶּת וַחֲצִי הַדָּם זָרָק עַל־הַמּזְבַּח: Moses took one part of the blood and put it in basins, and the other part of the blood he dashed against the altar.
- 7 Then he took the record of the covenant and נִיקְּרְאַ בְּאָזְנְי הָעֶם וַיַּאמְרוּ כְּלְ אֲשֶׂר־הִבְּר יְהוֹה נַעֲשֶׂה וְנִשְׂמְע: נִיקְחֹ סְפֶּר הַבְּרִית has spoken we will faithfully do!"*we will faithfully do Lit. "we will do and obey."
- אַלֶּה: אַשֶּׁר כִּרְת יְהֹוָהֹ עִמְלֶם עָל כִּל־הַדְּבָרִים הָאִלֶּה: אַת־הַבְּרִיל אֲשֶׂר כִּרְת יְהוָהֹ עִמְלֶם עָל כִּל־הַדְּבַרִים הָאִלֶּה: אַת־הַבְּרִיל אַשֶּׁר כִּרְת יְהוָה Moses took the blood and dashed it on the people and said, "This is the blood of the covenant that הוהי now makes with you concerning all these commands."
 - :יַשְׂרָאְלים מזָקנֶי יִשְׂרָאְלים מזָקנֶי יִשְׂרָאְלים מזָקנֶי יִשְׂרָאְלים אות Then Moses and Aaron, Nadab and Abihu, and seventy elders of Israel ascended;
 - and they saw the God of Israel—under whose נְיִרְאוֹ מְמַעֲשֵׁהֹ לִבְנָת הַסַפִּיר וּכְעָצֶם הַשָּׁמְיִם לְטְהַר: נִירְאוֹ אָת אֱלֹהְי יִשִׂרְאֵל feet was the likeness of a pavement of sapphire, like the very sky for purity.
 - יִשְׂרָאֵל לְא שַׁלְּח יָדְוֹ וְיֶחֱוֹּוֹ אֶת־הְאֱלֹהִים וַיֹּאכְלְוּ וַיִּשְׂתְּוּ: 11 Yet [God] did not raise a hand against the leaders*leaders Meaning of Heb. 'ailim uncertain. of the Israelites; they beheld God, and they ate and drank.
 - הוהי 12 לְּךְ אֶת־לְחְתׁ הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָהׁ וְהַמִּצְלָה אֲשֶׂר כִּתְבְתִי לְהוֹרתְם: said to Moses, "Come up to Me on the הוהי 12 לְּךְ אֶת־לַחְתׁ הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָהׁ וְהַמִּצְלָה אֲשֶׂר כִּתְבְתִי לְהוֹרתְם: said to Moses, "Come up to Me on the mountain and wait there, and I will give you the stone tablets with the teachings and commandments which I have inscribed to instruct them."
 - : יַּקם משֶׁה וְיִהוֹשֻׁעַ מְשָׂרְתְוֹ וַיְעַל משֶׁה אֶל־הְר הָאֱלֹהְים: So Moses and his attendant Joshua arose, and Moses ascended the mountain of God.
 - דע אֲבֶּרְקְם וְהְגַּה אַהֲרְן וְחוּר עִמְלֶם מִי־בְעַל דְּבָרִים יִגְשׁ אֲבֵהְם: To the elders he had said, "Wait here for us until we return to you. You have Aaron and Hur with you; let anyone who has a legal matter approach them."
 - :וְיָעַל מֹשֶׂה אֶל־הָהְר וַיְּכְס הֶעָנָן אֶת־הָהְר וַיְכָס הֶעָנָן אֶת־הָהְר וַיְכָס הֶעָנָן אֶת־הָהְר וֹיְכָס הֶעָנָן אֶת־הָהְר 15 When Moses had ascended the mountain, the cloud covered the mountain.
 - בּיְוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתְּוֹךְ הֶעְנְן: The Presence of הוהי abode on Mount Sinai, and נִישִּׁכָּן עְּשֶׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה בַּיְוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתְּוֹךְ הֶעְנְן the cloud hid it for six days. On the seventh day [God] called to Moses from the midst of the cloud.

- : ומַרְאָה פָבָיד יְהוֹה בּלְאש הְהְר לְעִינֶי בְּנֶי יִשְׂרָאְל Now the Presence of הוהי appeared in the sight of the Israelites as a consuming fire on the top of the mountain.

 - 18 Moses went inside the cloud and ascended the נְיַעֵּל אֶל־הָהֶר וַיִּהְי מֹשֶׁהֹ בָּהָר אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַעִים לְיָלָה: נְיָבָא מֹשֶׁה בְּתְוֹךְ הֶעָנָן mountain; and Moses remained on the mounta mountain; and Moses remained on the mountain forty days and forty nights.